

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Sect. 1. An necessaria sit aliqua oratio post verba Christi, vt fiat
consecratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

An vero Christus consecraverit benedictione, vel gratiarum actione; an vero illa fuerint actiones diversae a consecratione? quæstio est mere textualis. Denique, quid significetur per *hoc* in verbis consecrationis, diximus quod satis est, *Disput. 1.* agentes de natura huius conversionis, & dicemus sect. 7.

SECTIO I.

An necessaria sit aliqua oratio post verba Christi, ut fiat consecratio?

ra, quia in hoc sensu possemus etiam petere in Missa, quod fieret incarnatio, vel quod Christus ex mortuis resurgeret, & alia similia, quæ non possent prudenter postulari.

Quarta explicatio est, his verbis non peti, quod denuo conficiatur Sacramentum, sed quod permaneat Christus in illo; non quia necessarium sit hoc petere, aut quia dubitentur de perseverentia Christi sub speciebus, sed ut explicetur affectus; sicut nunc ante consecrationem perimus, ut illa oblatio fiat corpus Christi; non quia dubitemus de efficacia verborum ad illud operandum; & sicut Christus Marc. 5. dixit mulieri iam prius sanata: *Vade in pace, & esto sana à plaga tua*; ut ostenderet suum beneplacitum in sanitate iam concessa. Hanc solutionem refert ex Gentiano P. Suarez in præsentia, & eam non improbat; insinuat etiam P. Salmeron ubi supra, & probatur à Bessarione, & aliis. Cæterum eam merito impugnat P. Valquez in præsentia *Disput. 197. cap. 4.* Valquez, nam sine aperta verborum violentia intelligi non potest, quomodo oratio fiat pro perseverentia effectus omnino necessarij, & de quo non est vlla ratio timendi, vel dubitandi. Nec exempla adducta id probant; non primum, quia licet non timeamus de efficacia verborum ad consecrationem, possumus tamen timere ex parte nostra, ne fortasse non debito modo proferantur verba ad effectum habendum; ideo petimus à Deo, ut fiat effectus consecrationis. Non item secundum; quia verba illa Christi, *Esto sana à plaga tua*, potuerunt causare conservationem sanitatis, quæ non necessario sequebatur ex primo effectu. Deinde potuerunt ea verba proferri per modum cuiusdam congratulationis, non per modum orationis, vel imperij; sic enim dicere solemus, quando audimus aliquem factum esse Episcopum: *sit vobis que ipse Episcopus*, quod idem est ac dicere: *placet mihi, quod sit factus Episcopus*. Cæterum orare pro effectu iam facto, & omnino certo nunquam solemus.

Quinta solutio est, illa verba, licet dicantur post consecrationem, referri tamen ad tempus præcedens, quia non possunt opportune dici ante, & decebat, ut huius mysterij confessio petatur etiam à Spiritu sancto eius operatore, ideo petitur postea. Hæc etiam est Bessarionis, sed durissima; non enim nisi improprissime peti potest, quod iam factum est, & factum esse scitur sine vlla hesitatione.

Sexta solutio, & magis communis est, ibi non peti, quod ille panis fiat corpus Christi naturale, sed corpus Christi mysticum; hoc est, quod pro sit fidelibus illud fumentibus ad vñionem & sanctitatem: itaque, quando dicitur, *ut panis fiat nobis corpus Christi*, debet intelligi, fiat nobis corpus mysticum, seu faciat nos esse vnum corpus mysticum Christi. Hanc solutionem refert etiam ex Bessarione P. Salmeron, & eam videtur probare; in eademque conquefcit P. Suarez ubi supra. Sed reuera non satisfacit, quia detorquet verba clara ad sēsum valde improprium; & licet de corpore utcumque posset tolerari, de sanguine non videtur nisi improprissime, quomodo petatur, calicem illum fieri sanguinem pretiosum Christi, si de vero Christi sanguine non loquatur.

Mihi res hæc clarior apparet, quam ut tot solutionibus indigeat, & quæ ex ipsius contextus verbis verum, & legitimum sensum ostendit: scilicet non peti villo modo illum panem fieri corpus, & calicem sanguinem Christi, nec verum nec mysticum, sed sensum esse, illum panem, hoc est, corpus, & illum calicem, hoc est, sanguinem Christi, fieri nobis in salutem, & remissionem peccatorum; ita ut *ly corpus*, & *sanguis*, non sint ex parte prædicati, sed ex parte subiecti seu appositivi, ut dicunt Grammatici. Hanc sensum

1. Ratio dubi-
tandi.
Bellarm.
Suarez.
Ratior dubi-
tandi.
Bellarm.
Suarez.
Clemens
Romanus.
3. Nicol. Caba-
silas.
Marc.
Ephesin.
Hierem.
Constant.
Sententia
quædam
Graecorum.
4. Hanc diffi-
cultatem pri-
mo præstat
aliqui.
Salmeron.
5. Bessarion.
Secundo di-
cunt.
Clement.
Patriarcha.
6. Tertia solu-
tio.
Sensu depre-
catório, quam
gratulatorio; sicut cum
perimus, ut Deus sit infinite beatus, & gloriosus,
quasi explicantes nostrum affectum, & gaudium de
illius gloria. Hæc etiam interpretatio est nimis du-

sensum videtur approbare P. Vasquez ubi supra, licet illum non deducat ex verbis ipsis, ex quibus tamen, & eorum legitima constructione videtur mihi omnino deducendus; nec aliud voluisse Iacobum, Basilium, & reliquos Liturgiarum Auctores.

II.
Probatur primo ex Missa Æthiopum.

Probatur hoc in primis ex Missa Æthiopum, quæ habetur in 4. tom. Biblioth. & credibile est, fuisse compositam ab Apostolis, vel ab eorum discipulis: ij ergo post verba item consecrationis habent similem orationem his verbis clarius significantibus prædictum sensum: *Oramus te, Domine, ut mittas Spiritum sanctum super hunc panem, & hunc calicem; videlicet corpus, & sanguinem Domini, & Salvatoris nostri Iesu Christi in secula seculorum, Amen.* Tribue simul omnibus ex eo sumentibus, ut fiat eis ad sanctificationem, & plenitudinem Spiritus sancti, &c. Hæc verba fere sunt eadem cum iis, quæ sunt in aliis Liturgiis, solumque differunt in eo quod magis explicant nostrum sensum, dum petunt super hunc panem, videlicet, corpus Christi descendere Spiritum sanctum. Non ergo est dubium, quin idem fuerit sensus in aliis Liturgiis, quæ eodem tempore, & à coapostolis composita sunt.

II.
Explicantur verba Iacobi Liturgia S. Iacobi.

Videamus nunc verba Iacobi in sua Liturgia, an hunc sensum proprie possint habere. *Ipsæ* (inquit) *Spiritus tuum sanctissimum dimitte nunc quoque in nos, & in hæc dona sancta propostia, ut superueniens sancta, & bona, & gloria sua præsentia sanctificet, & efficiat hunc panem corpus sanctum Christi tui.* (Populus respondet, *Amen*) *& calicem hunc pretiosum sanguinem Christi tui.* (Populus respondet, *Amen*) ut sit omnibus ex his sumentibus in remissionem peccatorum, & in vitam æternam, &c. Sensus horum verborum est idem, qui præcedentium; non petere, ut panis fiat corpus Christi, sed ut panis, qui est corpus Christi, & calix, qui est sanguis, fiat accipientibus in remissionem peccatorum, &c. non enim finitur sensus, usque ad finem totius petitionis. Nec obstat, quod interponatur illa particula, *Amen*; quod videtur denotare ibi finitam esse aliquam petitionem, cui responderet populus, *Amen*; quæ fuit fortasse occasio errandi, & cogitandi ibi terminari aliquam petitionem. Hoc, inquam, non obstat, quia illa particula *Amen*, ibi non est signum petitionis, sed fidei; populus enim audiens panem appellari corpus Christi, & calicem appellari sanguinem, respondet utrobique *Amen*, quasi dicat: *ita est, ita credimus*; interrumpendo orationem Sacerdotis per illam parenthesisem, postea vero continuat Sacerdos suam deprecationem petens, ut ille panis, hoc est, corpus Christi, & calix, hoc est, sanguis, sit in salutem, & remissionem, &c. Quod autem iste sit sensus huius particulae *Amen*, constat ex iisdem Liturgiis: nam statim ac Sacerdos profert verba consecrationis, & dicit, *Hoc est corpus meum* (respondet Populus, *Amen*.) & in Missa Æthiopum explicatur clarius, clamat enim populus statim, *Amen, Amen, Amen, credimus, & confidimus, & laudamus te, ô Domine Deus noster: hoc vere corpus tuum est: & post consecrationem calicis eodem modo respondet populus, Amen, Amen, Amen, credimus, &c.* Et postea prosequitur Sacerdos verba Christi dicens: *Quoties hoc feceritis, in mei commemorationem facietis*: ubi vides, illud *Amen* interponi etiam inter verba Christi à Sacerdote prolata ad protestandam fidem de præsentia corporis, & sanguinis Christi. In quo sensu S. Leo Papa Serm. 6. de ieiunio septimi mensis, dixit: *Frustra ab illis respondeatur, Amen, qui non credunt, adesse vere corpus, & sanguinem Domini.* In hoc ergo eodem sensu populus respondebat, *Amen*; quando audiebat panem appellari corpus Christi in illis precibus sequentibus,

S. Leo.

non ut annueret petitioni, sed ut protestaretur fidem de præsentia corporis Christi, interrumpendo orationem Sacerdotis, quæ nondum habebat sensum perfectum.

Hinc etiam intelliguntur verba similia, quæ habentur in Liturgia S. Basilij hoc modo: *Supplices te rogamus, veniat sanctus tuus Spiritus super nos, & super hæc, quæ proposuimus, dona, ac sanctificet ipsa. Domine, exaudi me.* Populus respondet, *Kyrie eleison* (ecce iterum populus interruptit orationem Sacerdotis, ipse vero prosequitur,) *& efficiat* (vel, prout alij fortasse melius vertunt, *ostendat*) *panem istum corpus gloriosum Domini Dei nostri Iesu Christi, corpus celeste, corpus vite efficiens, corpus pretiosum, in expiationem culpæ, & remissionem peccatorum, vitamque æternam iis, qui accipiunt, Amen.* Et eodem modo continuat de calice, petens, ut calix ille sanguis Iesu Christi ostendatur, vel fiat sanguis in expiationem culpæ, &c. Eodem modo loquitur S. Clemens Romanus ubi supra, ubi petit his verbis. *Et mittas sanctum Spiritum tuum super hoc sacrificium, ut ostendat hunc panem corpus Christi tui, & hunc calicem sanguinem Christi tui, ut, qui ea percipiunt, confirmantur in pietate, &c.* non petit, ut faciat, sed ut ostendat per effectum. Confirmatur hoc ipsum ex Missa nostra Latina ubi similis fere oratio habebatur post fractionem hostiæ, ante ultimam correctionem Missalis, his verbis, *Fiat commixtio, & conservatio corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi accipientibus nobis in vitam æternam.* Vbi etiam apparebat peti, fieri consecrationem, sed re vera non petebatur, sed quod consecratio fieret in vitam æternam, & ideo mutata fuerunt illa verba ad tollendam æquivocationem, sicut nunc habemus: *Hæc commixtio, & conservatio, &c. fiat accipientibus nobis in vitam æternam.*

Denique confirmatur hic sensus ex ipsa confessione Græcorum, qui in Concilio Florentino sessu. rogati de sensu illorum verborum, dixerunt, *non petere ibi, quod fiat consecratio*, (hæc enim iam est facta) *sed quod fiat in salutem, &c.* ex quo fit, verba illa debere habere illam constructionem, quam nos assignauimus; alioquin non videntur admittere posse illum sensum sine maxima improprietate.

Difficiliora possent apparere verba Chrysostomi in Liturgia, quæ communiter vtuntur Sacerdotes Græci in hunc modum, paulo post prolata verba Christi, *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus, &c.* dicit Diaconus: *Benedic, Domine, sanctum panem: & Sacerdos exurgens benedicit ter sancta munera, dicens secreto: Fac quidem panem hunc pretiosum corpus Christi tui.* Diaconus, *Amen.* Et rursus Diaconus, *Benedic, Domine, sanctum calicem.* Ac Sacerdos benedicens ait, *Quod autem in calice est isto pretiosum sanguinem Christi tui.* Diaconus, *Amen.* Et rursus Diaconus ostendens cum horatio utrumque sacramentum, dicit, *Benedic, Domine.* At Sacerdos benedicens manu utrumque sacramentum dicit: *Permutans Spiritum sancto tuo; Diaconus: Amen, Amen, Amen.*

Cæterum hæc verba eundem prorsus habent sensum, quem diximus habere alias Liturgias: neque enim absoluit oratio in prædictis verbis, sed immediate prosequitur Sacerdos dicens, *Ut faciat accipientibus in sobrietatem anime, in remissionem peccatorum, in communicationem S. Spiritus, in regni calorem plenitudinem, in fiduciam erga te, non in delictum, non damnationem, &c.* Non ergo petit in verbis præcedentibus, quod Deus faciat panem esse corpus, aut vinum esse sanguinem Christi, sed sensus est, *Fac panem hunc, qui est corpus pretiosum Christi, & sanguinem, qui est in calice* (interrumpit Diaconus dicens, *Amen*; nempe confitendo ita esse, & surgegens materiam

materiam benedictionis) fieri accipientibus in sobrietatem, & remissionem, &c. Solum videtur ob stare illa verba, *Permutans Spiritu sancto tuo*; quibus videtur peti conuersio nondum facta. Sed alius est illorum verborum sensus, quem non satis expressit Latinus interpres: neque enim pro principio Græco *μεταλλάττει*, qui est aoristus secundus indifferens, & significat magis proprie tempus præteritum, debuit vertere, *Permutans*; sed debuit dicere, *qua permutasti Spiritu sancto tuo*; aut *permutata Spiritu sancto tuo*. Habent enim Græca participia eam vim significandi tempus præteritum; quod quia participia Latina non habent in voce actiua, ideo Interpreter supposuit illud *Permutans*; quod diuersum sensum reddere videtur.

16. Constat autem hic sensus, primo tum ex aliis Liturgiis, quas imitatur ista, & in quibus sensus iste magis sensum clarius habetur, ut vidimus: tum ex eodem Chrysostomo, qui in aliis locis aperte docet, conuersionem fieri per verba Christi, quæ proferuntur: *Hoc est corpus*; hic est sanguis, &c. Sic docet in Homil. de produtione Iudæ paulo ante finem, tom. 3. *Non enim homo est* (inquit) *qui proposita de consecratione mensa Domini corpus Christi facit, & sanguinem, sed ille, qui crucifixum pro nobis est Christus, Sacerdos ore verba proferunt, & Dei virtute consecrantur, & gratia.*

Chrysost.

Hoc est, ait, corpus meum: hoc verbo proposita consecrantur. Item Homil. 2. in Epist. 2. ad Timoth. sic ait: *Volo quiddam adicere plane mirabile: & nolite mirari, neque turbemini. Quid vero istud est? Sacra ipsa oblatio, siue illam quilibet Sacerdos, siue illam Paulus, siue Petrus offerat, eadem est, quam dedit Christus discipulis, quamque Sacerdotes modo quoque efficiunt. Nihil habet ista, quam illa minus. Cur id? quia non bene sanctificant homines, sed Christus, qui illam ante sacrauerat. Quemadmodum enim verba, quæ loquutus est Christus, eadem sunt, quæ Sacerdotes nunc quoque pronuntiant: ita & oblatio eadem est. Quæ verba adeo clare ostendunt Chrysostomi sensum, ut Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus adducens illa contra octauum caput Confessionis Augustanæ, & aduertens, iis verbis conuinci etiam suum errorem de conuersione per subsequentes preces faciendæ, ex industria omiserit verba illa: *Quemadmodum verba, quæ loquutus est Christus, eadem sunt, relatis antecedentibus, & subsequentibus verbis*; ut obseruauit Petr. Arcudius lib. 3. de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis, cap. 23.*

17. Confirmatur idem sensus secundo ex verbis illis, *Qui autem in calice est isto, pretiosum sanguinem Christi* quæ sane verba potius indicant, iam ibi esse sanguinem, & de illo peti, non ut sit sanguis, sed ut fiat ad salutem, &c. scio, alios aliter vertere illa verba: nam textus Græcus potest eos sensus admittere, ut 3. in *τοῦτο τὸ ποτήριον τὸν αἵματός μου πίνετε*; quod alij vertunt, quod autem est in hoc calice ipsum pretiosum sanguinem Domini. Alij vero, *In calice vero hoc pretiosum sanguinem Christi tui*. Sed cum verba admittant eas versiones, melius vertuntur in sensu magis apto, prout in antiqua versione habetur Veneriis excusa, anno 1528. apud Antonium de Fabio.

18. Confirmari potest eadem explicatio tertio ad hominem, quia si precibus illis subsequentibus conuersione fieri argueretur ex eo, quod proferantur post prolata verba Christi, *Hoc est corpus meum*, &c. eodem modo argui debet, non fieri conuersionem per ipsas preces; quia ut ex eorum verbis supra recitatis constat, postquam Sacerdos dixit, *Fac panem hunc pretiosum corpus Christi tui*: Diaconus petit, ut benedicat & calicem & Sacerdos prosequitur, *Qui autem in calice isto est pretiosum sanguinem Christi tui*: quibus

verbis videtur iam confecta consecratio vtriusque iuxta mentem Græcorum, & tamen postea petitur rursus Diaconus, ut benedicat vtrumque, & Sacerdos prosequitur, *Permutans Spiritu sancto tuo*, & Diaconus respondet, *Amen, Amen, Amen*. Aut ergo preces ex Christi institutione habent infallibilem efficaciam ad conuersionem faciendam, aut non. Si non habent, poterimus ergo dubitare, an facta fuerit consecratio post omnia illa verba prolata. Si vero eam habent, ergo frustra petitur rursus transmutatio vtriusque speciei, postquæ petit Sacerdos seorsim conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem, vel certe ex illa petitione non potest argui, conuersionem non esse prius factam: unde illæ preces subsequentes non arguunt, conuersionem non fuisse factam per verba Christi prius à Sacerdote prolata.

Tertio confirmari potest sensus ille ex simili loquendi formula apud Marc. cap. 3. ubi enim nos legimus, *Et fecit, ut essent duodecim cum illo*: Sanctes Pagninus ex Græco vertit, *Et fecit eos duodecim, ut essent secum*: sensus autem est, *Fecit ut duodecim essent secum*. Sic etiam in præsentis sensus est; Fac, non ut panis sit corpus Christi, sed ut panis corpus Christi sit nobis in salutem, &c.

Eodem etiam modo explicari debent similia verba, quæ habentur in Missa composita per sanctum Marcum Euangelistam, & habetur in tom. Biblioth. Patrum in editione minus antiqua, ubi etiam post verba Christi: *hoc est corpus meum*; hic est calix, &c. habetur hæc oratio: *Emitte præterea super nos, & super panes & calices istos Spiritum sanctum tuum, ut eos sanctificet, & conseruet tam Deum quam omnipotens, & faciat panem quidem corpus (Populus: Amen.) calicem autem sanguinem noui Testamenti ipsius Domini, & Seruatoris, & summi Regis nostri Iesu Christi, ut fiat omnibus nobis, quæ ex iis participamus, in fidem, in sobrietatem, &c. Quæ verba habent eundem sensum, quem verba aliarum Liturgiarum, cum sint fere eadem, sed cum sensum clarius, ut vidimus, expressit Liturgia Æthiopum, in qua ad omnem æquiuocationem tollendam petitur: *ut mittas Spiritum sanctum super hunc panem, & hunc calicem, videlicet corpus, & sanguinem Domini.**

SECTIO II.

Soluntur aliquæ obiectiones contra præcedentem doctrinam.

Restant aliquæ obiectiones soluendæ contra prædictam Liturgiarum interpretationem. Prima obicitur ex verbis Basilij in Liturgia, qui post verba Christi: *hoc est corpus meum*; hic est sanguis, &c. & ante formulam illam deprecatoriam suppositam, loquitur de pane, & vino propositis tanquam de non adhuc conuersis; vocat enim illa *antitypa* corporis, & sanguinis Christi. *Confidentes* (inquit) *appropinquamus sancto altari tuo, & proponentes antitypa sancti corporis, & sanguinis Christi, te obseruamus, & te poscimus, Sancte Sanctorum, beneplacita tua benignitate, ut veniat Spiritus sanctus tuus super nos, & super proposita munera, &c.* Supponit ergo, nondum esse conuersa in corpus & sanguinem Christi.

Confirmatur ex Damasceno lib. 4. de fide, cap. 14. ubi nomine *antitypi* à Basilio appellatum ait, non Damasceni corpus, & sanguinem Christi, sed panem, & vinum, ideoque nomen illud non usurpari à Basilio post, sed ante consecrationem. *Quod si nonnulli* (inquit) *panem, & vinum nominarunt antitypa corporis, & sanguinis Domini, sicut Deifer Basilus dixit, non post consecrationem, sed priusquam consecraretur ipsa oblatio, sic appellarunt.* Sentit ergo Damascenus, ante preces

19. Tertio confirmatur. Marc. 3.

20. Eodem modo alia verba explicantur.

21. Prima obicitur. Basilus.

22.